

Skötselplan för naturreservatet Hovgård i Varbergs kommun

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden knuten till sandmiljöer. Naturreservatsbildningen syftar till att gynna en öppen miljö med sandblottor, varierande sandstrukturer, hög blomrikedom, blommande träd och buskar, inslag av död ved, fuktstråk samt de hotade eller på annat sätt skyddsvärda arter som är knutna till dessa miljöer.

Vidare är syftet att återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Reservatsbildningen ska garantera ett långsiktigt skötselåtagande för de hotade eller på annat sätt skyddsvärda arter som är beroende av hävd och markstörning för sin fortlevnad. Strukturer som bar sand med växter som producerar pollen och nektar ska finnas i den omfattning som krävs för att arter som lever i öppna sandmarker ska kunna förekomma i området på lång sikt.

Syftet med naturreservatet är också att inom ramen för ovanstående stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet.

Syftet ska nås genom att:

- området skyddas från exploatering, uppodling, trädplantering och igenväxning.
- reservatsförvaltningen präglas av ett aktivt skötselarbete, där markstörning och hävd av vegetationen ses som viktiga komponenter i skötseln av området.
- igenväxta marker återställs till öppna, hävdpräglade marker.
- skötseln av området är flexibel och mottaglig för nya erfarenheter kring hur områdets hotade och skyddsvärda arter och naturtyper bäst gynnas.
- information och anläggningar för friluftslivet uppförs och underhålls.

2. Beskrivning av området

2.1. Markslag, naturtyper och arter

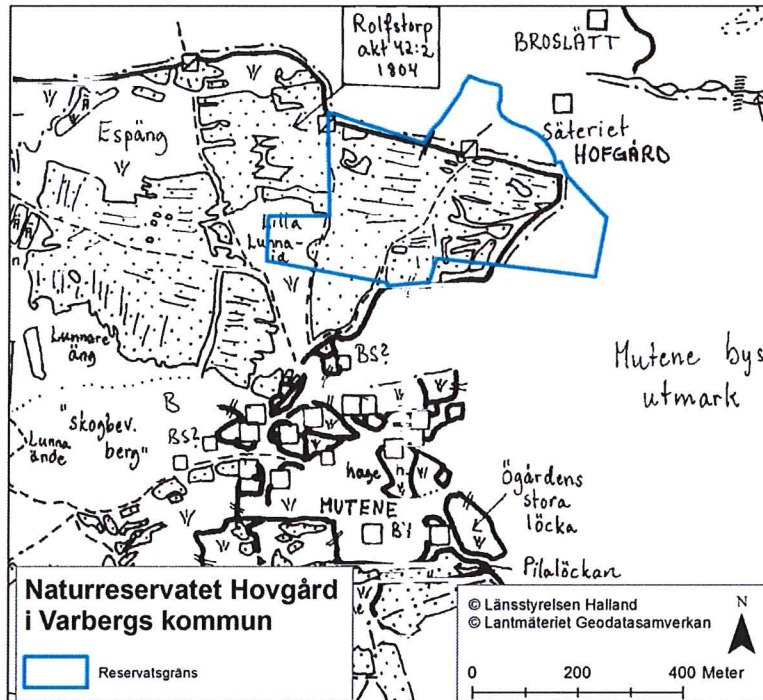
<u>Naturtyper (KNAS)*:</u>	<u>Areal (hektar)</u>
Övrig öppen mark	2,2
Exploaterad mark inkl. friluftsanläggningar	10,4
Triviallövskog med ädellövinslag	0,4
Ädellövskog	0,2
Övriga skogsimpediment	1,2
Odlad mark	0,6
<hr/>	
Totalt:	15,0

Rödlistade och regionalt intressanta arter: 16 respektive 3 st., se förteckning i bilaga 3.

** Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden. Arealindelningen enligt KNAS baseras i ovanstående sammanställning på länsstyrelsens egen bedömning.*

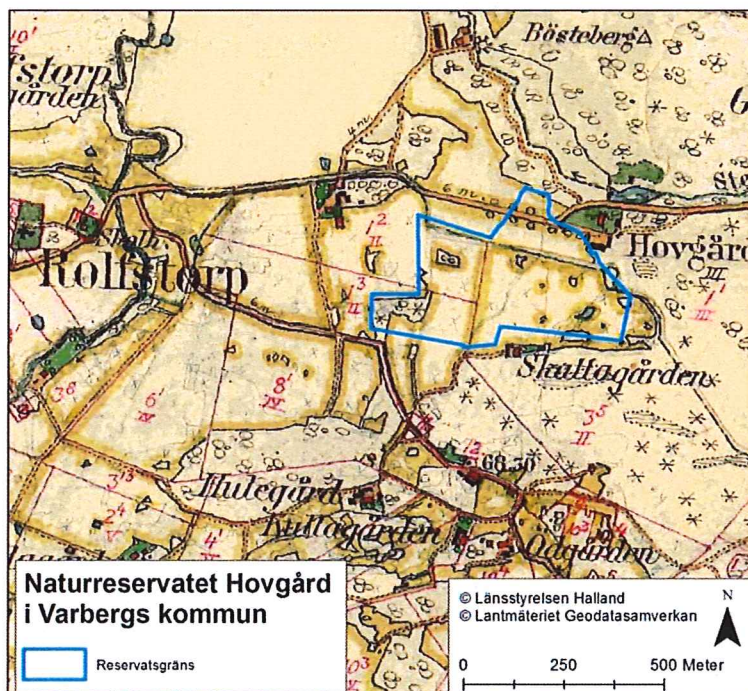
2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Genom att följa Carl Malmströms kartor från 1650 till 1850 så ser man att Hovgård i stora drag inte varit skogsbevuxet utan utgjorts av öppen slättbygd, men öster om Hovgård har det historiskt sätt funnits stora skogsbeklädda områden. På kartan från 1920 har skogen krupit närmare och finns nu runt om det gamla täktområdet. På det historiska kartöverlägget baserat på digitaliserade kartöverlägg (Rolfstorp akt 42:2, 1804) ser man att största delen av den gamla täktmiljön utgörs av åkermark medan den östra delen hör till Mutene bys utmark. I Malmströms genomgång kan man läsa att marken i den västra delen av Rolfstorps socken till största del var uppodlad eller bestod av betesmark och var generell trädfattig. Ved hämtades från skogen och trädbevuxna ängar, det finns noterat att man kunde hitta al, ek och hassel på vissa delar. Östra delen av Rolfstorpsocken utgjordes istället av ett stort bokskogsområde där Mutene skogen spelade en stor roll. Mutene by genomgick laga skifte 1858-1888 och drygt hälften av gårdarna tvingades flytta sina hus. De flesta gårdarna fick två skiften, ett närbeläget åker- och ängsmarksskifte och ett avlägset utmarksskifte.

Digitaliserade kartöverlägg från sent 1700-tal till tidigt 1800-tal över trakten kring reservatsområdet.

På den häradsekonomiska kartan från 1920-talet kan man se att även östra delen har blivit åkermark och bara angränsar till ett större skogsområde. Genom den norra delen av området går den gamla vägen till Ullared och det fanns även en allé längs vägen som leder fram till Hovgårdens säteri.

Häradsekonomiska kartan från 1919-1925 över trakten kring reservatsområdet.

Det har i nutid funnits två täkter i reservatsområdet, dels en på Hovgård 1:9 och en på Mute 3:19. Från början drevs de två täkterna av olika företag, men på 1970-talet började dessa sammarbeta kring brytningen och de båda täkterna avslutades och efterbehandlades samtidigt. Brytningen har på Mute 3:19 delats in i etapp ett, 10 ha och två, 2 ha. En ansökan inkom 1994 om att påbörja etapp två. I KM Geokonsult AB's PM kan man läsa att materialsammansättningen under täktbotten är sandig och att grundvattenytan befinner sig 4 m under täktbotten, men det är en betydande årlig fluktuation på någon meter per år. Delar av etapp ett efterbehandlades innan etapp två påbörjades t.ex. den södra slänten i gränsen mot Skattagård där det idag finns ett mindre skogsområde. Brytningstiden beräknades pågå till 2002 och den planerade efterbehandlingen utgjordes av att marken skulle återställas till skogsmark och att tall och lövskog kunde planteras.

Vid efterbehandlingen fördes ca 200 ton massor in i området från externa anläggningsarbeten. Området jämnades till vid efterbehandlingen så att slutningarna blev jämna och inga branta kanter fanns kvar. De upplag som fanns sen tidigare där det vuxit träd, jämnades ut och träden avverkades. Det lämnades en ca 50 m lång och 3.5-4 m hög slänt i gränsen mot Hovgård 1:9, där det tidigare häckat backsvalar. Det finns kommentarer i efterbehandlingsdokumentationen att avbaningsmassorna har räckt till för att täcka ytorna väl.

Under senare tid har området vuxit igen i en allt snabbare takt då ingen skötsel har funnits i området. Tall och björk har frösatt sig och obehindrat tagit över täktmiljön.

Bild över täkten hösten 2014 som visar på mängden sly som etablerat sig. Foto: länsstyrelsen.

Bilder från täktområdet: före och efter efterbehandlingen

*De två flygbilderna visar hur täktområdet såg ut 2002 innan det efterbehandlades.
Bilder tagna av Bergslagsbild AB*

Bilden till vänster visar hur täkten och den sparade sandslänten såg ut när efterbehandlingen var klar 2003. Bilden i mitten visar hur samma område såg ut 2004. Bilden till höger visar samma slänt 2014 ur en annan vinkel, notera den kraftiga igenväxningen i bakgrunden på sista bilden. De två första bilderna är tagna av Varbergs kommuns miljö och hälsoskyddskontor vid fältbesök. Tredje bilden är tagen av länsstyrelsen.

2.3. *Biologiska värden*

Hovgård ingick i den inventering av naturgrus och krossgrus i Hallands län som gjordes 1994 och en samlad naturvärdesbedömning i en tre gradig skala, var att slutningen i väster utgjordes av en klass 1 och övriga delar av en klass 3. Området är en del av ett stort isälvsdata med en mot väster starkt sluttande slänt, slänten var vid inventeringen mycket tydlig och ca 35 m hög. Klass 1 bedöms ha ett särskilt stort samlat naturvärde och bör inte upplåtas för täkt medan klass 3 har ett begränsat värde och normalt bör kunna upplåtas till täkt. Området har efterbehandlats efter att denna inventering gjordes.

På senare år har mycket höga naturvärden uppmärksammats i grus- och sandtäkter både nationellt och regionalt. Istället för att som tidigare betrakta täkterna som ”fula sår” i landskapet har man förstått att dessa habitat med blottad sand och grus, stor blomrikedom och ett varmt mikroklimat hyser en stor mängd naturvårdsintressanta arter.

I Hallands län utfördes en omfattande inventering av sand- och grustäkter 2009. Totalt inventerades 65 täkter utifrån biologisk mångfald där fokus låg på insekter med stora krav på sandmiljöer. Hovgård grustäkt var en av de täkter som inventerades och här hittades totalt 11 rödlistade arter. Hovgård grustäkt bedömdes ha höga naturvärden och hamnade på 12 plats över värdefulla täktmiljöer och är därmed en värdefull grustäkt för biologisk mångfald i Halland. Rödlistade arter som hittades vid inventeringen i täkten var bl.a. allmän bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*, smygstekellik glasvinge *Bembecia ichneumoniformis*, silversmygare *Hesperia comma* och backsvala *Riparia riparia*. Alla dessa arter är starkt knutna till en öppen, solbelyst och sandig miljö med varierande topografi och hög blomrikedom. Gynnsam växtlighet i form av kärringtand, grusnejlika, liten blåklocka, blåmonke, fibblor och sälj växer i täkten vilket ger en god tillgång till pollen och nektar för insekter.

Det gamla täktområdet gränsar till ett område som ingår i Varbergs kommuns naturvårdsplan och det utgörs av objektet nr 66: Skällingedalen. Den närmaste delen utgörs av ett delta som bildats vid havets högsta nivå vid ca 70 m ö h, största delarna av sand och grus är redan uttagna under täktverksamheten men området längst i väster är fortfarande intakt och har därmed höga värden.

Sandödlan *Lacerta agilis*, har ett eget åtgärdsprogram för hotade arter, där Halland ingår. Det finns spridda och isolerade populationer i södra Sverige ända upp till Värmland och Dalarna, efter år 2000 finns 8 kända lokaler i Halland och där den största förekommer på Onsala halvön. Sommaren 2005 hittades sandödlan i Hovgård under en inventering, 1 adult noterades. Även sandödlan är beroende av sydvända och solexponerade sandsluttningar för äggläggning och ett rikt fåltskikt för födosök, skydd och värmereglering.

Eftersom täkten efterbehandlades med jord har områdets flora ändrats och består till största del av baldersbrå, skräppa, gullris och renfana så kallade ”skräpmarksarter” och det har bildats ett tjockt förnalager. Men vissa ytor är fortfarande magra och det

har i området noterats aktuella fynd av t.ex. åkerkulla, åkerfibbla, mjukdån, ydspärgel och rödlänke.

Vid efterbehandlingen sparades endast en skärning i de centrala delarna av tåkten. Skärningen utgör en värdefull sandbrink i söderläge med ett intilliggande fuktstråk. Under växtsäsongen torkar den vattenhållande ytan snabbt ut, men den erbjuder en viktig livsmiljö för vattenlevande insekter och potentiellt för vadarfåglar, groddjur och vattenväxter.

I begreppet sandhed ryms de båda Natura 2000-naturtyperna rissandhed (2320) och grässandhed (2330). Båda naturtyperna är ovanliga i såväl Sverige som Halland och har decimerats inom hela sitt svenska förekomstområde till följd av upphörd hävd och efterföljande igenväxning, uppodling, kultivering, exploatering eller trädplantering. I Hovgård finns naturtypen grässandhed. Generellt sett är artrikedomen och tätheten av pollen- och nektarproducerande, insektsskytande kärlväxter i sandhederna mycket hög. Viktiga växter för insekternas födosök och pollensamlade som ofta förekommer på sandhederna är t.ex. ängsvädd, åkervädd, monke, fibblor, käringtand, liten blåklocka, hårginst, ljung, backtimjan, sälj och viden. I dagsläget kan man finna fläckvisa områden med grässandhed men naturtypen beräknas sprida sig allt eftersom restaureringen fortgår.

Andelen bar sand är en naturlig komponent i hävdade sandhedar med god bevarandestatus och förekommer i liten skala i reservatsområdet. Eftersom stora delar är näringspåverkade efter efterbehandlingen och eftersom området inte betats eller bränts på många år är sand- och grusblottor som lämnats vid efterbehandlingen de som återstår. Markblottor och bränning är av stor betydelse för föryngringen av flera av naturtypens växter, t.ex. monke, käringtand, hedblomster och åkervädd. De bidrar också till att området kan hysa en rik insektsfauna, bl.a. av hotade arter, eftersom markblottorna bidrar till ett gynnsamt mikroklimat för värmeälskande insekter och substrat för bobygge för marklevande insekter, framför allt olika arter av solitärbin och andra gaddsteklar. På minerogena jordar (sandmarker etc.) kan den uppvärmda marken också behålla den alstrade värmen under dygnets kallare delar. Lättdränerade jordar torkar upp snabbare och värms därför också upp snabbare av solljuset, vilket gagnar flera värmeälskande insekter. Sammanfattningsvis är såväl brand som markstörning viktiga för sandhedens ekologiska funktionalitet och upprätthållandet av dess biologiska mångfald.

2.4. Geologiska värden

Hovgård ingick i den inventering av naturgrus och krossgrus i Hallands län som gjordes 1994 och det bedömda geovetenskapliga värdet var att området var en klass två, med välutbildad distalbrant och mindre strandhak. Klass två innebär geovetenskapligt skyddsvärt. Gruståkten gränsar till området som ingår i Varbergs kommunala naturvårdsplan, Skällingedalens dalgång och dess delta, vilket har kommit med på grund av höga geologiska värden.

Avlagringen är ett typiskt delta i Halland, bildat i kanten mellan kustslätten och sydsvenska höglandet, strax under högsta kustlinjen. Distalbranten av deltat, väster om naturreservatet, är välutbildad, ännu i stort sett orörd och det förekommer små strandhak i slutningen. Öppna sandbrinkar i den gamla tåkten kan ha ett pedagogiskt värde för att synliggöra jordarten i området.

2.5. Kulturhistoriska värden

I Varbergs kommuns kulturmiljöprogram "Varbergsbygden 1989" berörs Hovgård av två områden 28: Mute och 29: Hovgård-Gässlösa. Den norra delen av reservatet omfattas av nr. 29 och inkluderar främst den gamla gården Hovgård med anor från 1500-talet samt en kvarnmiljö vid Stensån. Nr. 28 omfattar en större del av reservatet och utgörs av en koncentration av förhistoriska gravanläggningar. Fornlämningarna utgörs till största del av stensättningar och högar, de flesta är samlade inom två gravfält. Det ena (raä 33) ligger i reservatets sydvästra del och utgör ett område på 75*35meter och består av ca 22 fornlämningar, däribland en hög, stensättningar och restastnar.

I reservatet fanns tidigare en grav från bronsålder/järnålder, stensättningen undersöktes 1973 med anledning av utvidgningen av gruståkten och togs därefter bort.

2.6. Friluftsvärden

De öppna sandhedarna vid Hovgård sluttar mot söder och övre delen som gränsar till väg 153 erbjuder en vacker utsikt över de framtida blomrika sandhedarna. Reservatet är också viktigt för friluftslivet, eftersom det ligger i direkt anslutning och utgör ett viktigt komplement till det välbesökta skogsreservatet Gässlösa.

2.7. Prioriterade bevarandevärden

Naturtypen grässandhedar och de hotade eller på annat sätt naturvårdsintressanta arter som är knutna till den utgör prioriterade bevarandevärden. Hotade och naturvårdsintressanta arter vilka är knutna till sandhedar och belagda från naturreservatet finns inom organismgrupperna kärlväxter, fåglar, kräldjur och insekter. Blomrikedomen och tillgången på sådana växter som är särskilt intressanta för insektslivet utgör också ett prioriterat bevarandevärde. Åkervädd, ängsvädd, monke, liten blåklocka, slåttergubbe, käringtand, fibblor, backtimjan, sälj och viden utgör exempel på sådana växter. Eftersom sandblottor innehar en vital funktion i vidmakthållandet av sandhedens naturtypsspecifika biologiska mångfald, vilken innefattar flera hotade arter, ska också sandblottor betraktas som ett prioriterat bevarandevärde. Likaså ska strukturer som skapas efter vårbränning av öppna hedar betraktas som ett prioriterat bevarandevärde.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BILAGA 1
2016-11-23

9 (16)
Dnr 511-8797-14

3. Referenser

Bengtsson, E. 1995. Historiskt kartöverlägg. Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Hallands län.

Engdahl, M., Samuelsson, L., Lundqvist, I., Bengtsson, S. 1994. Inventering av naturgrus och krossberg i Hallands län. Länsstyrelsen i Hallands län, Miljövårdsenheten 1994:23. 403s.

Fritz, Ö. och Larsson, K. 2011. Höga naturvärden i grus- och sandtäkter i Hallands län. Meddelande 2010:17. Länsstyrelsen i Hallands län, Halmstad. 168 s.

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de 300 senaste åren. Meddelande från statens Skogsförsöksanstalt 31: 171-300.

Berglind, S-Å., Gullberg, A. och Olsson, M. 2015. Åtgärdsprogram för sandödda. Naturvårdsverket. Rapport 6597. 56s.

GF Konsult AB, Naturvårdsprogram för Varbergs kommun – revidering 2007. Varbergs kommun. 43s.

Länsstyrelsen Halland. 1994. Tillstånd till fortsatt täkt enligt 18§ naturvårdslagen samt beslut om täktavgift. Diarienummer 233-6993-94.

Länsstyrelsen Halland. 2003. Bevis för aktförvaring. Diarienummer 541-11438-02.

Länsstyrelsen Halland. 2003. Återsändande av säkerhet. Diarienummer 545-9372-03.

Artportalen: <https://www.artportalen.se/>

Riksantikvarieämbetet: <http://www.raa.se/>

4. Skötsel av området

4.1. Skötselriktning

Skötseln av området bör syfta till att gynna, utveckla och bevara naturtypen grässandhed samt de rödlistade eller på annat sätt naturvårdsintressanta arter som förekommer i reservatet och är knutna till denna naturtyp. Upprätthållandet av grässandhed åstadkoms genom kontinuerlig markstörning samt hävd av vegetationen. Våtmarken i mitten av området ska gynnas och på sikt förstöras och fördjupas för att kunna hålla vatten längre på säsongen. I övrigt ska förvaltningen vara flexibel och mottaglig för nya kunskaper om hur områdets hotade arter och naturtyper bäst gynnas. Bedömningar på såväl lokal som nationell nivå kan också ändras gällande arters populationstrender, varför en viss flexibilitet i vilka arter som ska fokuseras på bör finnas i den framtida reservatsförvaltningen.

4.2. Restaurering

Restaureringsinsatser kommer att krävas i flera skötselområden. I skötselområde 1 är näringstillgången i marken hög på grund av de massorna som tillfördes vid efterbehandlingen. Detta medför att vallgräs och näringsgynnade örter är vanligare här och att hävdgynnade, naturvårdsintressanta arter av kärlväxter förekommer mer sparsamt. Naturvårdsbränning bör införas tillsammans med eventuellt slätter eller sent bete.

Skötselområdet är bevuxet med självföryngrad björk och tall. Slyet ska i möjligaste mån ryckas upp för att på så sätt blottlägga den ytliga sanden och bana väg för etablering av en sandhedsvegetation.

Konnektivitet mellan sandblottor och pollen- och nektarresurser är viktig inte minst för solitärbin och humlor, vars honor pendlar mellan bon och värdväxter. Därför bör sandblottor och större sandtytor skapas regelbundet i skötselområdena 1 och till viss del även i område 2.

4.3. Skötselområden

Reservatet är indelat i fem skötselområden (se Bilaga 2B). Namngivningen av skötselområdena baseras på dominerande skötselåtgärd och målnaturtyp.

Skötselområde 1: Naturvårdsbränning, grässandhed

Areal: 11,0 hektar

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av en igenväxande gräsmark och är näringspåverkad av de massor som tillfördes vid efterbehandlingen. På vissa mindre delområden finns kvarstående hävdpräglade arter av kärringtand, grusnejlika, liten blåklocka, blåmonke och fibblor. Utspritt i området, men särskilt i sydväst, finns enstaka blommande och bärande träd och buskar, dessa kan med fördel sparas för att tjäna som pollen-/nektarresurser och läskapare åt insekter samt bomiljöer, gömslen, sångplatser och bärproducenter åt fåglar.

Område 1a: Björk och tall sprider ut sig över hela området tillsammans med enstaka blommande och bärande träd. I mitten finns områdets enda sandhak som lämnades vid efterbehandlingen, även detta växer snabbt igen. Den öppna sanden gränsar till ett fuktstråk.

Område 1b: Björk och tall sprider i dagsläget ut sig i hela området. Det kan med fördel anläggas en parkering här. Området kan under restaureringen användas som upplagsplats för rishögar m.m. som behöver ligga på tork inför till exempel flisning. Området är lämpligt eftersom det vid bränning av område 1a är väl avskilt med en grusväg. På sikt bör även detta område restaureras och skötas på samma sätt som område 1a.

Mål:

Sandhed med en rik flora och insektsfauna. Flera hävdgynnade och naturvårdsintressanta sandmarksarter vandrar in i området. Igenväxning av buskar och träd sker ej i sådan utsträckning att den hotar områdets skyddsvärda sandmarksarter. Bar sand finns i stor utsträckning och andelen för insekter attraktiva nektar- och pollenproducerande växter är hög.

Åtgärder:

- Som ett första steg i restaureringen sker ryckning av björk och tall som täcker stora delar skötselområdet.
- I de sydvända slänterna är det särskilt angeläget att gräva fram sandblottor och hak. Sandblottor kommer även att behöva skapas kontinuerligt i hela området som ett led i den löpande skötseln. Det ska finnas en variation på sandblottornas storlek och även större områden med bar sand bör skapas.
- Brandgator skapas och bidrar samtidigt till att öka mängden blottad sand.
- Vårbränning är lämplig att använda under restaureringsfasen och även i den långsiktiga skötseln av området.
- Området kan även skötas med slätter för att magra ur de näringsrika markerna.
- Hela eller delar av området kan vid behov stänglas och betas. Betet bör ske på ett sådant sätt att det inte påverkar naturvärdena negativt.

- Røjningsavfall och eventuellt grövre stammar samlas i faunadepåer i solbelysta lägen. Även stenrösen kan byggas med lämpliga stenar från området för att skapa strukturer lämpliga för sandödlor.
- Røjning av slyuppslag sker löpande vid behov.
- Spara blommande och bärande träd och buskar. Även eventuella grövre träd på lämpliga platser kan sparas för lä och boplatser.
- På lång sikt ska hävden i skötselområdet anpassas efter de vid tidpunkten förekommande hotade eller på annat sätt naturvårdsintressanta arternas sammanvägda skötselbehov.

Skötselområde 2 Selektivhuggning, lövblandskog
Areal: 1,9 hektar

Beskrivning:

Skötselområdet består dels av två delområden med gles blandskog dominerad av björk, tall och sälg. I norra delen står sälgarna väldigt tätt på sina ställen och många är på väg att dö. Det tredje området utgörs av en skogskant i öster längs vägen, här dominerar ek.

Delområdet längst i söder gränsar till en åker och en mindre del av åkern ingår i reservatet. Denna åkerbit får fortsätta att brukas som vanligt. Om marken inte längre brukas kan den få växa igen med lövträd och skötas tillsammans med intilliggande delområde.

Mål:

En granfri blandlövskog med mjuka bryn mot öppna marker och utrymme för sälg, ek och bärande och blommande buskar och träd i öppna lägen.

Åtgärder:

- Allt björk- och tallsly tas bort och även trädskiktet glesas ut.
- I delar av skötselområdet som gränsar mot 1a flyttas brynet upp för backen genom att träden längst ner i backen tas bort eller ringbarkas.
- Røjning av slyuppslag vid behov.
- Frihuggning görs av sälg, ek och andra blommande och bärande träd och buskar för att gynna dessa.
- Røjningsavfall samlas i faunadepåer i solbelysta och skuggiga lägen.
- I sydslänten kan om möjligt sandblottor eller hak skapas mellan träden.
- Småskalig naturvårdsbränning vid behov.

Skötselområde 3: Våtmark

Areal: 0,4 hektar

Beskrivning:

Centralt i området finns ett fuktstråk som troligtvis påverkas av grundvattnets fluktuationer. Under växtsäsongen torkar den vattenhållande ytan snabbt ut, men den erbjuder en viktig livsmiljö för vattenlevande insekter och potentiellt för vadarfåglar, groddjur och vattenväxter. Beståndet med grusnejlika växer i området som tidvis täcks av vatten.

Skötselområdets gränser kan komma att ändras vid restaureringsarbetet och uppta delar av skötselområde 1.

Mål:

En våtmark som håller vatten stora delar av säsongen och utgör en viktig livsmiljö för bland annat insekter och groddjur och som hålls fri från igenväxning.

Åtgärder:

- Utöka och fördjupa våtmarken för att göra den vattenhållande större del av säsongen, uppmärksamma miljön för grusnejlikan.
- Gör våtmarken långgrund, utan höga kanter för att skapa en värdefull översvämningsszon runt om.
- Håll efter igenväxningsvegetation vid behov.

Skötselområde 4: Artrik ängsmark, bete

Areal: 1,0 hektar

Beskrivning:

Delar av området ingår i Jordbruksverkets ängs och betesmarksinventering från 2010. Här växer hävdgynnade arter såsom backsippa, gökärt, jungfrulin, mandelblom, ängsvädd m.m. Denna yta kan förhoppningsvis fungera som fröbank till resten av reservatet. Här finns även värden knutna till trädkiktet som till största del består av ek. Området är i dagsläget stängslat och betas av hästar. Längst i väster finns en gammal husbehovstäkt.

Ett område i nordöst på 75*35meter utgör ett fornlämningsområde med ca 22 fornlämningar, Dessa utgörs av en hög med brätte, 7 stensättningar och 14 restastenar, varav 4 är kullfallna. Inom eller runt gravfältet för sly ej ryckas upp eller någon bränning eller markstörning ske.

Mål:

En hävdad ängsmark med rik flora och insektsfauna och med inslag av grova ekar. Flera hävdgynnade och naturvårdsintressanta arter sprider ut sig i området.

Åtgärder:

- Området ska även fortsättningsvis hävdas.
- Betet bör ske på ett sådant sätt att det inte påverkar naturvärdena negativt.
- Vid uteblivet bete kan området slåträs eller putsas.
- En del björksly växer i dagsläget i området och ska tas ner. Därefter hålls sly efter och röjs bort vid behov. Sly får ej ryckas upp inom fornlämningsområdet.
- I den gamla husbehovstakten kan ytor med bar sand skrapas fram. Men endast inom det gamla täktområdet, fornlämningsområdet får ej påverkas (se detaljkarta 1, s. 16)

Skötselområde 5: Väg och vägområde

Areal: 0,2 hektar

Beskrivning:

Området utgörs av en grusväg som går igenom reservatet.

Mål:

En grusväg som ger tillgång till reservatet och dess parkering.

Åtgärder:

- Normalt vägunderhåll på vägen.

5. Friluftsliv och turism

Genom sitt lättillgängliga läge utgör de blomrika och öppna sandmarkerna ett värdefullt strövområde. Reservatet gränsar också mot det välbesökta skogsreservatet Gässlösa.

Mål:

Naturreservatet används för friluftsliv- och rekreationsändamål. Området bidrar till att sprida kunskap om de unika naturvärdena som är knutna till sandmiljöer.

Åtgärder:

- Informationsskyltar som bl.a. berättar om områdets unika biologiska mångfald och vilka föreskrifter som gäller för allmänheten sätts upp. Även en informationsskylt om gravfältet i väster kan vara aktuellt.
- Parkeringsplats kan vid behov anläggas med placering enligt karta i bilaga 2D.

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Naturvårdsverket har tagit fram ett uppföljningsprogram som omfattar Natura 2000-områden och andra skyddade områden. Inventering och uppföljning sker utifrån detta program. Länsstyrelsen ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Snarast	Hela reservatet	1	Naturvårdsverket via avtal med Lantmäteriet
Utplacering av informationsskyltar	Inom 5 år	I anslutning till parkering	1	Skötselanslaget
Parkering	Inom 5 år	1	1	Skötselanslaget
Slyryckning av björk och tall	Snarast, sedan löpande vid behov	Hela reservatet	1	Skötselanslaget
Skapande av brandgator	Snarast, sedan löpande vid behov	1	1	Skötselanslaget
Övrig markstörning	Snarast, sedan löpande vid behov	1, 2	1	Skötselanslaget
Vårbränning	Årligen	1	1	Skötselanslaget
Slåtter	Vid behov	1, 4	2	Skötselanslaget Ev. EU ersättning
Stängsling	Vid behov	1, 2	2	Skötselanslaget
Betesdrift	Årligen Vid behov	4 1, 2	2	Ev. EU ersättning
Utglesning av skogskant Friröjning av sälg, bärande buskar och träd	Inom 10 år	2	2	Skötselanslaget
Våtmark	Inom 10 år	3	2	Skötselanslaget

Detalj-karta 1

